

Derimod undgik man ikke en principdebat om generalforsamlingens kompetence, og man undgik ikke, at en passus herom indgik i den endelige resolution.

At denne fik så stort flertal (45 for, 1 imod og 11 undlod) mener forfatteren skyldtes Hermod Lannungs dygtige arbejde gennem årene. Det er dog nok et spørgsmål, om ikke netop den pågældende passus om generalforsamlingens kompetence reddede det store flertal hjem, som forfatteren også selv er inde på side 89.

Den stærkt positive vurdering af Lannungs rolle i forløbet er næsten fremtvunget af, at Lannungs arkiv har leveret hovedparten af materialet til afhandlingen. Det vil være interessant at se, om denne vurdering kan holde, når andre centralt placerede personers arkiver bliver tilgængelige, og når regeringspolitikken er blevet nærmere analyseret.

De indledende kapitler (s. 9–31) har måttet skrives på sekundær litteratur, og de skæmmes desværre af en del fejllæsninger og -dateringer. Der gøres dog rede for FNs institutionelle apparat omkring den behandling, der blev informationer fra ikke-selvstyrende områder til del, ligesom der gives et kortfattet rids af den grønlandske nyordnings væsentligste træk.

Det lykkes også at vise, at det danske udenrigsministerium allerede i 1946 var indstillet på at indlemme Grønland i Danmark. Og dette viser en langt større dansk interesse i dette spørgsmål, end det hidtil kendte materiale lader røbe. Herfra vidste vi, at der i 1948 var danske røster fremme om det, og at Hans Hedtoft samme år spurgte landsrådet, om det ønskede repræsentation i rigsdagen, hvad det sagde nej tak til, men altså i 1952

godtog. En undersøgelse af sammenhængene i denne omvendelse vil kunne kaste lys over, om forfatterens opfattelse af, at den danske regering ikke havde »manipuleret« landsrådet, kan holde.

Et hovedresultat i afhandlingen, at Danmark gennemførte en statsretlig ændring af Grønlands status, inden indberetningspligten blev for besværlig at leve med – og komme ud af, kan yderligere undersøgelser dog næppe røkke ved.

Axel Kjær Sørensen

Axel Steensberg. 1st June 1976. Caritas Romana. The Concept of Culture. Editor: Grith Lerche. (National Museum of Denmark). 110 s.

Ellen Jørgensen har engang udtalt, at festskrifter er en landeplage i den lærde verden, og det må også indrømmes, at mange bidrag i dem ville være bedre tjent ved vedblivende at være gemt i skrivebordets skuffe. Anderledes med festskiftet til Axel Steensberg, hvis redaktion har fået den udmærkede tanke at bringe to af hans danske artikler på engelsk. Den ene er Caritas Romana med sagnet om den fængslede Cimon og hans opofrende datter, der friede sin fader fra sultedøden ved at give ham die, således som det er udformet i maleri, grafik og i skæringer på møbler; den anden beskæftiger sig med begrebet kultur, et arbejde af mere teoretisk natur. Derefter følger en bibliografi over Axel Steensbergs arbejder, illustreret med billeder fra hans liv og samkvem med andre forskere. Desværre har redaktionen måttet give op over for et billede fra Herning 1955 med Svend Larsen. Kan virkelig den dygtige leder af Odense Bys

Museer og mangeårige formand for Kulturhistorisk Museumsforening blive glemt så hurtigt?

Cimon-motivet berører det vigtige problem om den klassiske verdens indflydelse på den senere tids kunst og kultur. Det er vanskeligt at bestemme nøje, fordi det spænder vidt lige fra spørgsmålet om en påvirkning af Nordens myteverden fra Middelhavslandenes gudetro til et ganske udvendigt lån af sujetter, som det ses i sagnet om Cimon. For at løse de mange gåder må hver tages op enkeltvis, og for nogle vil det så vise sig, at de er gentaget mekanisk gennem århundreder, så den oprindelige baggrund er glemt og kun den ydre skal tilbage, og til slut mangler alt af den klassiske ånd.

Festskriftet betoner ikke tilstrækkeligt, hvad der måske er Axel Steensbergs største fortjeneste, anvendelsen af den moderne ethnologiske metode på den materielle kultur i Danmark. Det har ikke bevirket, at Folkemuseets gamle studium af det hjemlige kunsthåndværk, som det fremtræder i møbler, keramik o. a. er blevet forsømt, men det har fået videre perspektiver, og det er en stor gerning at kunne lægge kursen om uden derfor at fornægte, hvad forædlerne havde arbejdet for.

Helge Søgaard

Christians Kirke. Den tyske Frederiks Kirke. Elna Møller red. Danmarks Kirker 21-22. hefte. (Gad, 1975). 212 s.

Efterhånden som det store værk om Danmarks kirker skrider frem, ses det, at redaktion og medarbejdere får et fast greb om opgaven. Leddelingen bliver rigere, de historiske ind-

ledninger mere klare, og selv om stilen kan virke noget tør i sin nøgterne saglighed, er den sikkert valgt med god grund, fordi det er hensigten at give en udtømmende redegørelse, men ikke mere. Disse gode egenskaber udmærker også dobbeltheftet om Christians Kirke, der oprindeligt hed Frederiks Kirke med navn efter Frederik V, under hvem den blev indviet 1759. Den var beregnet for hovedstadens tyske beboere og er et ægtefødt barn af sin tid med rigets nationalt og sprogligt blandede befolkning. Også arkitektonisk hører den hjemme i det 18. århundredes enevælde. N. Eigtved er bygmesteren, og efter hans død 1754 blev arbejdet ført videre i samme ånd. Nu står kirken i det indre og det ydre usædvanligt velbevaret som et sjældent udtryk for tidens kirkeideal. Særlig må fremhæves den ikke almindelige sammenbygning af orgel, prædikestol og alter og de mange pulpiturer med kongestolen, der helt sætter præg på rummet. Ved et tilfælde er der mellem kirkens inventar bevaret et par stole fra Christian VI's Christiansborg, og det må fremhæves, at beskrivelsen af kirken giver talrige bidrag til den profane kulturhistorie, som det også gælder for de andre bind af værket.

Kirkens ydre historie er en beretning om stadig tilbagegang og en mindre og mindre menighed. N. F. S. Grundtvig fik 1832 og de følgende år tilladelse til at holde gudstjeneste i kirken, dog uden at administrere sakramenterne, hvad der efter hans særopfattelse af dem kun kunne føles som en bevidst personlig krænkelse, og da skildringen ikke omtaler det, skal det nævnes, at den også har fået sin plads i litteraturen, idet fru Gyllembourg i sin novelle *Den magiske Nøgle* fra 1828 lader gravkældrene